



ES Mūžizglītības programmas

**Comenius daudzpusējais projekts „The treasure chest and ICT or ICT in reading and writing”**

Līguma nr. 2013-1-BG1-COM06-00006 2

Written by Katrīna Paškeviča, form 11, Rezekne Polish State Gymnasium.

**Nacionālās vērtības latviešu tautasdziesmās.**

Latviešu folklorā - muzikālo tradīciju mantojums, kas mutvārdu formā tiek nodots no paaudzes paaudzei vairāku gadsimtu laikā. Latvijā tas ir saglabājies līdz mūsdienām, neskatoties uz tādiem vēsturiskajiem faktoriem kā, piemēram, Rietumeiropas tradīciju ieviešana, kuru veica vācu garīdznieki. Šis faktors vienlaicīgi arī veicināja folkloras saglabāšanos tādā veidā, ka latviešu kultūra tika nodota un glabāta mutvārdu formā vairāku paaudžu garumā. Mūsdienās Latvijā ir pierakstīti apmēram 2 miljoni tautasdziesmu, taču visnenākās melodijas un to variācijas ir sarežģīti vai pat neiespējami pierakstīt ar nošu raksta palīdzību.

Latviešu četrriņņu un sešriņņu tautasdziesmas ir visnenākā un visnozīmīgākā latviešu folklorā sastāvdaļa, kas, pirmkārt, apliecina tautas muzikālās tradīcijas, jo tās tika izpildītas vokāli, otrkārt, tās ietver ziņas par latviešu ikdienas un reliģisko dzīvi, treškārt, sniedz pierādījumus par galvenajiem notikumiem un izmaiņām tautas dzīvē. Tautasdziesmās sastopamie motīvi raksturo un informē par tautas attīstību, tās nodarbošanās veidu, senajiem reliģiskajiem uzskatiem. Tautasdziesmas teksta saturs nav jāsaprot burtiski, bieži vien tas ietver daudz dziļāku nozīmi, piemēram, seno maģisko rituālu elementus. Tautasdziesmu teksts nav atdalāms no melodijas, par to liecina pats saliktenis „tautasdziesma,” kas sastāv no diviem vārdiem „tauta” un „dziesma.” Var secināt, ka dziesmai latviešu tautas ikdienā un dzīvē bija ļoti svarīga un neaizstājama nozīme.

Tautasdziesmu tematiku var iedalīt trijās pamatgrupās: nozīmīgi notikumi cilvēka dzīves cikla laikā, tādi kā radības, raudzības, pirtīžas, vedības, laulības, apglabāšana, kurām atbilst arī noteikti rituāli un tautasdziesmas, piemēram, „Pūt, vējiņi.”; Gadskārtu mijas svētku dziesmas, tādas kā Jāņu tautasdziesmas, Jēkaba diena, Miķeļa diena, Ziemassvētki u.c.;

*„Labvakari, Jāņa māte, līgo, līgo*

*Vai tu mūsu gaidījusi, līgo, līgo?”;*

Ikdienas dzīve, darbs, karavīru dziesmas, piemēram, „Es karāi aiziedams.”

Tautasdziesmu teksti un melodijas tika pierakstīti, sākot no 19. gadsimta beigām, kurā lielu ieguldījumu deva jaunlatviešu, kā Krišjāņa Barona un Krišjāņa Valdemāra darbība.

Lai turpinātu tautasdziesmu popularizāciju un saglabāšanu, tiek veidotas tautasdziesmu apdares, kas pielāgo melodiju mūsdienu mūzikas instrumentiem un klausītājam. Vienas no visnenākajām tautasdziesmu apdarēm tika veidojis Jurjānu Andrejs. Apmāru veidošanu turpināja arī Jānis Cimze, Emīls Melngailis.

More than 2 million folksongs Today are recorded and registered in Latvia. This is the oldest and the most important part of Latvian folklore which does not lose its topicality and meaning till nowadays. Firstly, it confirms musical traditions of nation. Secondly, it includes historical details about Latvian daily and religious life. Thirdly, it shows evidences about major and essential events and changes in people's lives. Also nature and religious motives are characterizing the development of nation life, level of culture and religious views. Folk themes can be divided into three basic groups: important events in a person's lifecycle, which are nascence, celebration in honor of seeing the child, the first time of washing child in bathhouse, accounting, marriage and disposal. The second group of folksongs consists of holiday and solstice motives, for example, John Day, Līgo day, Jacob day, St. Michael's Day, Christmas. The third group includes songs about everyday life and nature objects like the sea, the sun, the wind, work like hay mowing, harvesting, seeding, fishing etc. and soldiers song. Folksongs are keepers of people's history. For Latvian nation they are pride and wealth.